

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 16.Gf.40.334/2023/7.

A felperesek:

felperes1 I. rendű

(cím1)

felperes2 II. rendű

(cím2)

A felperesek képviselője:

Hetzmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Hetzmann Albert ügyvéd) az I. és II. rendű felperes képviselőjében

(cím4)

Az alperes:

alperes1

(cím5)

Az alperes képviselője:

Dr. Nagy Dániel Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Nagy Dániel ügyvéd)

(cím3)

A per tárgya: felmondás jogellenességének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 14.G.40.470/2023/14.

A fellebbezést benyújtó fél: felperes

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 (tizenöt) napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 38.100 (harmincnolcezer-egyszáz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperesi jogelőd 2020. április 15-én kelt, a felperesek szerződésszegésére alapított azonnali hatályú felmondása jogellenes.

Előadták, hogy az alperesi jogelőddel közbeszerzési eljárás eredményeként 2017. október 16-án mérnök szerződéses megállapodást kötöttek az M25 autópálya déli ütem kivitelezési munkáihoz kapcsolódó mérnöki feladatok ellátására, amit az alperesi jogelőd 2020. április 15-én a felperesek súlyos szerződésszegésre hivatkozással azonnali hatállyal felmondott. Megítélésük szerint a felmondás jogellenes. A megállapítás iránti kereset előterjesztésének jogalapjául a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdését jelölték meg. A jogaik megóvása körében kifejtették, hogy rendszeresen és sikeresen vesznek részt közbeszerzésen, ezért rendkívüli jelentősége van annak, hogy a

szerződésszegésükre alapított felmondás jogellenességét bizonyítani tudják, ellenkező esetben a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) 63. § (1) bekezdése alapján a közbeszerzési eljárásokból kizárhatják őket az alperes bejelentése alapján. Ugyanakkor megítélésük szerint a felmondás jogellenességének megállapítása mellett nem kérhetnek marasztalást. Jelentőséget tulajdonítottak annak is, hogy az alperesi jogelőd által ellenük indított, a Fővárosi Törvényszék előtt folyt 11.G.41.325/2023. számú perben a bíróság nem fogja vizsgálni azt a körülményt, hogy a felmondás jogellenes vagy jogos volt-e, továbbá a perben hozandó ítélet jogereje a felmondás jogellenességének megállapítására irányuló kereset hiányában nem fog kiterjedni arra, hogy felpereseket biztosítsa afelől, hogy velük szemben biztosan nem lesz alkalmazható a Kbt. 63. §-a szerinti szankció. Hangsúlyozták ezzel összefüggésben, hogy a Pp. 360. §-a alapján az anyagi jogerőhatás csak a rendelkező részben elbírált jogra vonatkozik, az indokolásra nem.

[2] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Állította, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdésében foglalt konjunktív feltételek nem állnak fenn, mivel a felperesekkel szemben meghiúsulási kötbér és járuléki megfizetése iránt a Fővárosi Törvényszék előtt 11.G.41.235/2023. számon általa indított per van folyamatban, és a felperesek azon eljárásban hivatkoztak a felmondás jogellenességére, a szerződésszegés hiányára.

[3] Az elsőfokú bíróság az I. és a II. rendű felperesek keresetét elutasította és kötelezte őket, hogy egyetemlegesen 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek 1.033.780 forint perköltséget.

[4] Határozatának tényállásában megállapította, hogy az alperesi jogelőd (cég1) az újság közzétett, 2017. június 14-én sorszám szám alatt megjelent hirdetménnyel nyílt közbeszerzési eljárást indított az M25 autópálya déli ütem kivitelezési munkához kapcsolódó mérnöki feladatok ellátására. A felperesek és az alperesi jogelőd 2017. október 16-án mérnök szerződéses megállapodást kötöttek, amely 2017. december 22-től hatályosult, elnevezése Mérnöki Szerződéses Feltételek (a továbbiakban: SZF) volt, amely a felek szerződéses feladatait tartalmazta. Alperesi jogelőd 2019. július 25-én kelt, I. rendű felperes által augusztus 7-én kézhez vett levelében ellenőrzési megállapítások címén nyolc pontban észrevételeket fogalmazott meg a felperesek munkájával kapcsolatban. I. rendű felperes augusztus 14-i válaszelevelében valamennyi észrevétellel kapcsolatban ismertette a megtett intézkedéseket. Ezt követően az alperesi jogelőd 2020. március 23-án szintén I. rendű felperes által március 30-én kézhez vett levelében késedelmi és hibás teljesítési kötbérre vonatkozó igényt jelentett be, és felszólította a felpereseket, egyéb érdekelt1, a teljesítésbe bevont szakember cseréjére. I. rendű felperes a 2020. április 3-án kelt válaszelevelében cáfolta az előadott kifogásokat, azonban a egyéb érdekelt1 szakember cseréjére vonatkozó felszólításnak határidőben eleget tettek.

[5] Az alperesi jogelőd 2020. április 15-én telefaxon értesítette a felpereseket, hogy súlyos szerződésszegésre való hivatkozással a szerződést azonnali hatállyal felmondja. Arra hivatkozott, hogy egyéb érdekelt1 a szerződés teljesítése során nem állt rendelkezésre és a felperesek

nem tettek eleget a szakember cseréjére vonatkozó felszólításnak. Rögzítette továbbá, hogy megrendült a bizalma felperesekben, mivel több szerződéses kötelezettség tekintetében nem kellő gondossággal jártak el, utalt a fenti levelezésben foglaltakra, valamint arra, hogy késedelem alóli felelőségüket nem mentették ki.

[6] Az alperesi jogelőd a Fővárosi Törvényszékhez benyújtott 11.G.42.169/2020. szám alatt lajstromozott keresetében felpereseket (mint I. és II. rendű alpereseket) 74.250.000 forint és annak 2020. május 7-től járó törvényes mértékű kamata megfizetésére kérte kötelezni meghiúsulási kötbér jogcímén. Keresete ténybeli alapjául a fenti, a felek között létrejött szerződés 2020. április 15-én kelt azonnali hatályú felmondását jelölte meg. A felperesek a perben írásbeli ellenkérelmükben az alperesi jogelőddel szemben a kereset elutasítását kérték elsődlegesen a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:186. § (1) bekezdése alapján szerződésszegésük hiányában, másodlagosan a Ptk. 6:186. § (1) bekezdése alapján szerződésszegésük kimentésére tekintettel, harmadlagosan a Ptk. 1:5. § (1) bekezdése alapján az alperesi jogelőd joggal való visszaéléssel megvalósított felmondására hivatkozva. Negyedlegesen a Ptk. 6:186. § (1) bekezdése alapján azt kérték, hogy a 2017. október 16-án létrejött Mérnök Szerződéses Megállapodás 1. számú mellékletét képező Mérnök Szerződéses Feltételek 14.4.2. pont alapján a részleges meghiúsulásra tekintettel a megbízási díj meghiúsulással arányos részének, vagyis a ki nem fizetett 74.471.161 forint összegű megbízási díj 20%-ának, 14.894.232 forint összegű meghiúsulási kötbérnek a megfizetésére kötelezze őket a bíróság, ezt meghaladó részben a kereset elutasítását kérték, míg ötödlegesen a Ptk. 6:188. §-a alapján a túlzott mértékű meghiúsulási kötbér mérséklését kérték akként, hogy az ne haladja meg a 10.000.000 forint összeget. Állították az SZF 26.3 pont szerinti szerződésszegési eseteket egyenként megvizsgálva, hogy a meghiúsulási kötbér követelésére, a szerződésszegés miatti azonnali hatályú felmondásra, a szerződésszegés és a jogkövetkezményei közötti arányosság elvének ilyen súlyos megsértésére sem a Ptk., sem az SZF alapján nem volt jogalap. Az SZF fenti rendelkezését illetően részletesen kimutatták, hogy nem jelölhető meg olyan konkrét eset, amelyre alperesi jogelőd jogosult lett volna azonnali hatályú felmondást alapítani. Részletesen kifejtették továbbá, hogy a felmondás azon indoka, amely szerint a bemutatott szakember (egyéb érdekelt) a szerződés teljesítése során nem állt rendelkezésre, nem alapos. Állították továbbá, hogy a Mérnök Projekt Státusz Jelentések leadásának késedelme és annak teljesítés igazolásokkal igazolt elfogadása alperesi jogelőd részéről a felek együttműködése során több, mint két éves kialakult gyakorlat volt, így szerződésszegésük ezzel kapcsolatban nem állapítható meg.

[7] A felperesek a perbenösszepszerűségben megváltoztatott viszontkeresetet is előterjesztettek, amelyben elsődlegesen a Ptk. 6:278. § (2) bekezdése, másodlagosan a Ptk. 6:127. § (1) bekezdése, a 6:162. § (1), (3) bekezdése és a 6:142. §-a alapján, harmadlagosan a Ptk. 1:5. § (1) bekezdése alapján 47.436.938 forint kártérítés és kamata, továbbá elsődlegesen a Ptk. 6:278. § (2) bekezdése, másodlagosan a Ptk. 6:127. § (1) bekezdése és a 6:162. § (1), (3) bekezdése és a 6:142. §-a alapján, harmadlagosan a Ptk. 1:5. § (1) bekezdése alapján alperesi jogelőd részéről alaptalanul igénybe vett, az I. rendű felperes által nyújtott 18.562.500 forint és a II. rendű felperes által nyújtott 6.187.500 forint összegű teljesítési biztosíték és kamata visszafizetésére, továbbá a Ptk. 6:142. §-a, 6:143. §-a, 6:531. §-a és a Pp.

279. § (3) bekezdése alapján az I. rendű felperes részére 29.029.000 forint összegű elmaradt haszon és kamata, továbbá a II. rendű felperes részére 43.255.000 forint összegű elmaradt haszon és kamata megfizetésére, továbbá a Ptk. 2:52. §-a alapján az I. r. felperes részére 500.000 forint, a II. rendű felperes részére 500.000 forint összegű sérelemdíj és kamata megfizetésére kérték kötelezni alperest.

[8] A fenti eljárás jelenleg 11.G.41826/2023. szám alatt az alperes fellebbezése folytán folyamatban van, mivel a bíróság 2. sorszámú végzésével az eljárást jelen eljárás jogerős befejezéséig felfüggesztette.

[9] Az elsőfokú bíróság határozatának jogi indokolásában elsődlegesen a Pp. 172. § (3) bekezdésében szabályozott megállapítási kereset feltételeinek fennállását vizsgálta. Rögzítette, hogy a megállapítási kereset előterjesztésének három konjunktív feltétele van: a kérelemnek valamely jog, jogviszony fennállása, fenn nem állása megállapítására kell irányulnia, a felperesnek az alperessel szemben megóvandó joga álljon fenn, és a felperes marasztalást nem kérhet. Megállapította, hogy a felperesek keresete az alperesi jogelőddel kötött és az alperesi jogelőd felmondásával megszűnt szerződés fennállásának megállapítására irányul, továbbá, hogy a Kbt. 63. § (1) bekezdésére figyelemmel a felpereseknek az alperessel szembeni jogaik megóvására vonatkozó igénye jogos. A Kbt. 63. §-ára utalva rögzítette, hogy azt a jogalkotó a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és Tanács 2014. február 26-ai, 2014/24/EU irányelve 57. § (4) bekezdésével összhangban állapította meg, amely szerint az ajánlatkérő szerv kizárhat gazdasági szereplőt a közbeszerzési eljárásban való részvételből, illetve a tagállamok kötelezhetik az ajánlatkérő szervet a gazdasági szereplők kizárására, ha a gazdasági szereplő részéről jelentős mértékű vagy tartós meg nem felelés volt tapasztalható valamely korábbi közbeszerzési szerződésből vagy egy ajánlatkérő szervvel kötött korábbi szerződésből vagy korábbi koncessziós szerződésből eredő lényeges követelmény teljesítésében, és ez az említett korábbi szerződés lejárat előtti megszüntetéséhez, kártérítési követeléshez vagy egyéb hasonló szankcióhoz vezetett. Megállapította, hogy a Kbt. 63. §-a az ún. fakultatív kizáró okokat szabályozza, azaz az ajánlatkérő döntése körébe utalja, hogy kizárja-e a közbeszerzési eljáráson induló személyt, amennyiben vele szemben a jogszabály felsorolásában rögzített okok fennállnak, azonban ezt már a kiírásban is fel kell tüntetnie. A felpereseket a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel a Kbt. 142. § (5) bekezdése alapján – amennyiben alperes bejelentéssel él a perbeli felmondás kapcsán a egyéb érdekelt2hoz – egy következő pályázati kiírás esetén érheti hátrány. Az alperes állítása szerint a bejelentés megtörtént.

[10] A Kbt. 142. § (5) bekezdésére utalva rögzítette, hogy minderre figyelemmel a kiírónak, azaz az alperesnek és más ajánlattevőnek is lehetősége nyílik a perbeli felmondásra tekintettel a felpereseket a jövőbeni közbeszerzésekből kizárni. A Kbt. azonban nem köti a kizárási ok igazolását jogerős határozat meglétéhez, azaz elegendő a kiíró bejelentése. Minderre figyelemmel megalapozott az a felperesi érvelés, hogy azon joguk megóvása végett, hogy a jövőben is indulhassanak a közbeszerzésen és ez ne alperes döntésén múljon, érdekük fűződik az alperesi jogelőd szerződést bontó felmondásának vitatásához, annak nem szerződésszerű volta megállapításához. Ezért a megállapítási kereset feltételei fennállnak, azonban vizsgálni kell, hogy ezen megóvandó jog külön megállapítási keresetben

érvényesíthető-e, vagy az alperes által a felperesekkel szemben indított marasztalási perben védekezésként terjeszthető elő.

[11] Ekörben utalt a BDT2009. 2141. számú eseti döntésben foglaltakra, amelynek értelmében a keresettel szemben felhozható védekezés önálló megállapítási keresetként való érvényesítésének megengedhetősége azt eredményezné, hogy a követelés fennállása és az azzal szemben felhozható védekezés tárgyában két külön bírósági ítélet születik. Rögzítette, hogy a 11.G.41.826/2023. számon folyó perben a felperesek az alperes által előterjesztett kötbér megfizetésére irányuló keresettel szemben előterjesztett írásbeli ellenkérelemükben védekezésként az alperesi jogelőd felmondásának jogellenességét állították. A kereset elutasítását elsődlegesen a Ptk. 6:186. § (1) bekezdése alapján szerződésszegésük hiányában,

harmadlagosan a Ptk. 1:5. § (1) bekezdése alapján az alperesi jogelőd joggal való visszaéléssel megvalósított felmondására alapítottnan kérték. Rögzítette, hogy a felperesek érvelésével szemben a perben az alperes által előterjesztett kötbér megfizetésére irányuló kereset jogalapja körében abban is állást kell foglalnia a bíróságnak, hogy a szerződés felmondása jogellenes volt-e vagy sem, hiszen amennyiben az nem volt szerződésszerű, úgy az alperest nem illeti meg a kötbér.

[12] Nem fogadta el a megállapítási kereset feltételeinek fennállása körében a felpereseknek a Kúria Gfv.30.540/2021/6. és Gfv.30.356/2016/7. számú eseti döntéseire való hivatkozását, mivel ezen ítéletek a megállapítási kereset megindításának feltételei körében a jogos érdek megállapíthatósága esetére rendelkeznek arról, hogy a megállapítási kereset előterjeszthető, azonban jelen eljárásban az a kérdés, hogy mindez érvényesíthető-e. Megalapozatlannak tartotta a Kúria Gfv.30.028/2021/4. számú eseti döntésére való hivatkozást is, mivel az a végrehajtás megszüntetési és korlátozási perek szabályainak a megváltozására tekintettel foglal állást a megállapítási kereset feltételeinek fennállásáról, hiszen azokban az adós a felmondás jogszerűtlensége megállapítását nem követelheti sem a rPp. 369. §-a, sem pedig a Pp. 528. § alapján indított eljárásban. Nem vitásan az alperes által indított, folyamatban lévő perben viszont nem volt kizárt a felmondás jogellenességére való hivatkozás a felperesek részéről.

[13] A felperesek azon érvelése kapcsán, hogy az ellenkérelmük nem tartalmazhat olyan petitumot mint a kereseti kérelem, ezért a szerződés felmondása jogellenességének megállapítása esetén sem áll majd rendelkezésre olyan okirat, amellyel a egyéb érdekelt2 honlapján szerződésszegő vállalkozóként való feltüntetésüket elháríthatnák, arra mutatott rá, hogy nem vitásan a kötbérigényt elutasító ítélet rendelkező részéből nem lesz megállapítható az alperesi felmondás jogellenessége, azonban az indokolásnak – amennyiben ez vezet a kereset elutasításához – tartalmaznia kell ezt a megállapítást. A Kbt. 142. §-a értelmében ugyanis az ajánlatkérő köteles megküldeni a jogerős határozatot, amelyből kiderülhet, hogy a felmondása nem volt jogos, ekként nem állnak fenn a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt feltételek. A jogszabályból nem következik, hogy csupán olyan ítélettel lehet bizonyítani a kizárási ok fenn nem állását, amely a rendelkező részében mondja ki a felmondás jogellenességét. Erre tekintettel az alperes által indított marasztalási perben hozott elutasító ítélet is alkalmas lesz a felperesek jogainak megóvására.

[14] A felperesek azon hivatkozása kapcsán, hogy a kereset érdemi elbírálása biztosítja a jogaik védelmét, mivel ennek hiányában az alperestől kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek, megjegyezte, hogy a felperesek a 2020. április 15-ei felmondást követően több mint két év elteltével, 2022. október 14-én terjesztették elő a megállapításra irányuló keresetüket. Ugyanakkor a kiíró részére a Kbt. 142. § (5) bekezdése kötelező rendelkezést ír elő a hatósághoz való bejelentés megtételére a szerződésszegés tekintetében. A felperesek utólagosan tudnak védekezni az alperes esetleges jogellenes magatartása ellen, a védekezés pedig nem csupán megállapítási keresetről rendelkező ítélettel lehetséges a fentiek szerint.

[15] Minderre figyelemmel arra a megállapításra jutott, hogy a 11.G.40.826/2023. számú perben előterjesztett felperesi ellenkérelemre figyelemmel nem áll fenn a megállapítási kereset előterjesztésének második feltétele, mivel a felperesek az alperesekkel szembeni jogaikat a marasztalási perben előterjesztett ellenkérelemnek megfelelően is megóvhatják.

[16] Rögzítette, hogy a megállapítási kereset harmadik feltétele sem áll fenn, mivel a felperesek marasztalási keresetét is indíthattak az alperessel szemben, amelynek jogalapja az alperesi

jogelőd felmondásának szerződés- és jogellenessége. Minderre figyelemmel a kereset jogalapja tekintetében az érdemi bizonyítás lefolytatását mellőzte és a felperesek keresetét elutasította.

[17] A felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték, továbbá az alperes másodfokú perköltségben való marasztalását.

[18] Álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet sérti a Pp. 172. § (3) bekezdését és a Kbt. 63. § (1) bekezdését, mivel a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjában hivatkozott rendkívül súlyos és a felpereseknek a közbeszerzésekben való részvételi jogát alapvetően érintő szankció indokoltta teszi a megállapítási kereset előterjesztését, ezért fennállnak a Pp. 172. § (3) bekezdésében előírt konjunktív feltételek.

[19] Tévesnek tartották azon elsőfokú álláspontot, hogy a felperesek jogvédelme a 11.G.40.826/2023. számú perben az alperes által előterjesztett kötbér követelés kapcsán rögzítendő bírói megállapítások alapján az ítélet jogi indokolásával is biztosítható. Hangsúlyozták, hogy nincs jogszabályi kötelezettség arra vonatkozóan, hogy a szerződés felmondása jogellenességének a megállapítását is tartalmaznia kell a 11.G.41.826/2023. szám alatti perben születendő ítélet indokolásának. Megítélésük szerint a felpereseknek konkrét

célhoz kötött jogvédelmi igénye áll fenn a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közbeszerzési szankcióval szemben és csak az ott leírtakat cáfoló konkrét határozott bírósági ítélettel jogosultak arra, hogy a közbeszerzésen való indulási jogukat védelmezzék.

[20] Rámutattak arra, hogy a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjában felsoroltak több önálló tényállási elemet tartalmaznak a közbeszerzésekből való kizárás feltételeként, amelyeknek önállóan való bekövetkezése esetén sor kerülhet a közbeszerzésekből való kizárásra. A szerződés felmondása egy önálló tényállási elem, amely már önmagában a kizáráshoz vezethet, nem szükséges hozzá a kártérítés követelése, ezért önmagában a kötbérkövetelés elutasítása még a szerződésszegést, illetve az arra alapított felmondást nem fogja elbíráltná tenni.

[21] Rögzítették, hogy a Kbt. 62. §-a és 142. §-a kizárólag az ajánlatkérő szempontjából fogalmaz meg jogokat és kötelezettségeket, az nem tartalmaz semmilyen előírást az ajánlattevők jogvédelme kapcsán. Hangsúlyozták, hogy a perben egy speciális szankcióról, és kifejezetten az azzal szembeni célhoz kötött jogvédelmi lehetőségről van szó, amit nem lehet más módon elérni, mint a perben előterjesztett megállapítási keresettel. Ennek hiányában a másik perbeni pernyertességük esetében is a egyéb érdekeltnek az elsőfokú ítélet indoklására vonatkozó jogértelmezésén múlik az, hogy a felperesek kizárásra kerülnek-e a jövőbeli közbeszerzésekből, ez azonban a felperesek jogvédelmét nem biztosítja.

[22] Hangsúlyozták azt is, hogy a másik perben a kötbérkövetelés elutasításához nem feltétlenül a felmondás jogellenességének megállapítása vezet, hanem számos más, akár formai, akár tartalmi okok is eredményezhetik a kötbérkövetelés elutasítását, és ebben az esetben semmilyen megállapítást nem fog tartalmazni az ítélet indoklása a felperesek jogvédelme kapcsán. Hangsúlyozták azt is, hogy a jogvédelmük szempontjából elengedhetetlen az, hogy az állított jogsértést cáfolni tudják és ez az ítélet rendelkező részében szerepeljen, mert ezt a Kbt. 63. §-a alapján fel tudják használni arra, hogy a közbeszerzési eljárásokból való eltiltásukkal szemben felléphessenek. Megítélésük szerint nem lehetett a jogalkotó célja az, hogy az ajánlattevők teljesen eszköztelenek legyenek az ajánlatkérőkkel szemben.

[23] Önmagában az a tény, hogy az alperesnek egyoldalú döntésen alapuló lehetősége van arra, hogy a felpereseket kizárási listára tegye a jogvédelemhez fűződő joguk fennállását igazolja. Ennek megfelelően e súlyos szankcióval, konkrét jogkövetkezményekkel szemben kell jogvédelmet igényelniük, amelynek egyetlen eszköze lehet a bírói ítélet és annak rendelkező része. Ezt a Kbt. 142. § (5) bekezdésében foglaltak is alátámasztják. Rámutattak arra is, hogy közbeszerzéseken rendszeresen sikeresen vesznek részt, árbevételük nagy részét közbeszerzési eljárások alapján kötött szerződések teljesítésével szerzik, ezért van jelentősége annak, hogy a per tárgyát képező szerződésszegésükre alapított felmondás jogellenességét bizonyítani tudják, ellenkező esetben a Kbt. 63. §-ának megfelelően fennálló helyzet a számunkra rendkívül sérelmes lenne. A más ajánlatkérő közbeszerzésén való részvétel során az ajánlatkérő a kizáró okok fennállását a hatóság által az EKR-ben közzétett nyilvántartás alapján ellenőrzi figyelemmel a 321/2015. (X. 30.) Kormányrendeletben foglaltakra. Jelen

esetben az alperesnek lehetősége van megküldenie a felperesek kizárására vonatkozó bejelentését a egyéb érdekelt²nek közzétételre a felperesek súlyosan szerződésszegő magatartására hivatkozással.

[24] Megítélésük szerint a Kbt. 63. §-ának alkalmazhatósága csak abban az esetben kerülhető el teljes bizonyossággal, amennyiben a jogerős bírósági ítélet megállapítja azt, hogy az alperes felmondása jogszerűtlen volt. Utaltak a Pp. 360. § (1) bekezdésében foglaltakra és hangsúlyozták, hogy az anyagi jogerő hatás csak a rendelkező részben elbírált jogra vonatkozik, az indokolásra nem. A kötbérfizetésre vonatkozó 11.G.41.325/2023. számú perben meghozandó ítélet jogereje a felmondás jogellenességének megállapítására vonatkozóan bizonyosan nem fog kiterjedni, így a felperesek jogvédelme nem biztosított a Kbt. 63. §-a szerinti szankcióval szemben.

[25] Álláspontjuk szerint a különleges jogi helyzet okán fennáll a Pp. 172. § (3) bekezdésében írt azon konjunktív feltétel is, hogy a jogviszony természeténél fogva vagy valamely más okból marasztalás nem kérhető. Hangsúlyozták, hogy a jogviszony természete különleges - közbeszerzési szerződés -, amely vonatkozásában speciális szankciók alkalmazhatók egy szerződésszegés esetén, ezért speciális lehetőséget kell kapnia az ajánlattevőnek arra, hogy a jogát megvédhesse és bizonyíthassa, hogy a felmondás jogellenes volt.

[26] Hangsúlyozták, hogy a egyéb érdekelt² csatolt útmutatója a kizáró okok tekintetében benyújtandó igazolásokról megerősíti azt a felperesi álláspontot, hogy a kizárási okok fennállásának megállapításához bírói ítélet csatolása szükséges. Ekörben hivatkoztak a Nemzeti Közszerzési Egyetem név¹ és név² által szerzett szakmai munkájára. Jelen esetben a felperesek nem ismerték el a szerződésszegést, azt következetesen vitatják, ezért ítéletnek kell dönten a szerződésszegésről és nem csak a kötbér alkalmazhatóságáról. Ennélfogva jelentősége van azon bírósági ítéletnek, amely megállapítja, hogy a szerződésszegés megtörtént-e, illetve a felmondás jogszerű volt-e. Minden más esetben rendkívül súlyos, végzetes jogkövetkezménnyel kell a felpereseknek szembenézni.

[27] Hangsúlyozták, hogy a 11.G.41.325/2023. számú perben senki nem terjesztette elő jelen per petitumát, ez pedig nem járhat azzal a következménnyel, hogy a felperesek jogvédelemhez fűződő joga elenyésszen. Ekörben hivatkoztak az Alaptörvény 28. cikk (1) bekezdésében foglaltakra. Minderre figyelemmel jogukban áll a speciális közbeszerzési jogviszony esetében a jogvédelmük érdekében a bíróságtól kérni annak kimondását, hogy a velük szemben alkalmazott felmondás jogellenes volt, elkerülendő a közbeszerzésekből való kizárás lehetőségét. Mindezt alátámasztja a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjához fűzött kommentár

szövege, továbbá a Kúria Gfv.30.540/2021/6. és a 30.356/2016/7. számú határozatainak jogi indokolása.

[28] Megítélésük szerint a bíróság ítéletének indokolása hiányos, ugyanis nem bírálta el azon felperesi hivatkozásokat, hogy miért nem kérhető marasztalás a felek jogviszonyára tekintettel valamely más okból, ezért az ítélet sérti a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdését. Nem bírálta el továbbá a keresethez csatolt Döntőbizottsági határozatra való hivatkozást sem, az ítélet érdemi indokolásában ezzel kapcsolatban semmilyen megállapítást nem tartalmaz, holott a döntőbizottság határozata a felperes álláspontját támasztja alá. Mindez sérti a Pp. 346. § (4) és (5) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettséget.

[29] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperesek másodfokú perköltségben való marasztalását kérte.

[30] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljeskörűen felderítette, és abból helyes jogi következtetést vont le. Helyesen rögzítette a megállapítási kereset előterjesztésének konjunktív feltételeit és helyesen állapította meg, hogy a 11.G.41.826/2023. számú felperesi ellenkérelemre figyelemmel a megállapítási kereset előterjeszthetőségének nem áll fenn azon feltétele, hogy a felperesek az alperesekkel szembeni jogaikat egyéb módon nem óvhatják meg figyelemmel a folyamatban lévő marasztalási perre. Megítélése szerint az alapjogviszony megszűnésének a jogszerűsége vagy jogellenessége dönti el, hogy megállapítható-e a meghiúsulási kötbér követelésre, mint szerződésszegés jogkövetkezményére vonatkozó jogalap megléte. Az ezzel összefüggő elsőfokú ítéletben foglalt megállapítás helytálló, azaz a másik perben előterjesztett felperesi védekezés a szerződésszegés vizsgálatának része. Mindebből egyértelműen következik annak megállapítása is – ahogyan azt az elsőfokú bíróság is helyesen értékelte –, hogy nem volt jogi akadálya annak, hogy a marasztalásra irányuló perben a felperesek a felmondás jogellenességére vonatkozó hivatkozásukat előadják, és azt a bíróság elbírálja. Minderre figyelemmel a megállapítási per megindításának feltételei hiányoznak.

[31] Vitatta a felperesek azon álláspontját, hogy a jogvédelmi igényük fennáll, és hangsúlyozta, hogy a felpereseknek nem áll fenn olyan jogi érdeke, illetőleg a 2/2010. PK vélemény 10. pontjában foglaltaknak megfelelően továbbra sem igazolták azon védendő jogi érdeküket, amely a keresetindítási jogukat megalapozná. Az elsőfokú bíróság is kiemelte az ítéletben, hogy a Kbt. rendelkezései szerint az alperesnek a felmondásra tekintettel lehetősége van a jövőbeni közbeszerzésekből felpereseket kizárni, amelyhez elegendő a kiíró bejelentése és a kizárási ok igazolásához nem feltétel a jogerős határozat megléte. Vitatta azon felperesi érvelést, hogy a másik per ítéletének indokolása semmilyen megállapítást vagy utalást nem fog tartalmazni a felmondás jogszerűségére vonatkozóan. Vitatta továbbá azon felperesi álláspontot is, hogy a kizárási ok fenn nem állását olyan ítélettel lehet igazolni, amelyben a rendelkező rész tartalmaz utalást a felmondás jogellenességére. Helyesen tekintette megalapozatlannak azon felperesi hivatkozást az elsőfokú bíróság, hogy a felmondás jogellenességének esetleges megállapítása ellenére sem áll rendelkezésre olyan okirat, amellyel az alperes által előterjeszthető hátrány – azaz a szerződésszegő vállalkozóként való feltüntetés – elhárítható, figyelemmel arra is, hogy a meghiúsulási kötbérkövetelés mint a

szerződésszegés jogkövetkezményének érvényesítése esetén a jogalap fennállása már megalapozhatja a felperesek kizárását.

[32] Fenntartotta azon álláspontját, hogy a felek között létrejött szerződés felmondása jogszerűen történt. A felmondás okait magában a felmondásban is megjelölte, a másik perben előterjesztett ellenkérelemre tekintettel mindez részletes vizsgálat alá kerül.

[33] A felperesek fellebbezése nem megalapozott.

[34] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, döntésével az ítéltábla is egyetértett, annak indokait a fellebbezésben foglaltakra is figyelemmel az alábbiakkal egészíti ki.

[35] Helytállóan vizsgálta az elsőfokú bíróság a felperes által előterjesztett kereset tekintetében elsődlegesen a megállapítási keresetnek a Pp. 172. § (3) bekezdésében rögzített eljárásjogi feltételeinek fennállását. A megállapításra irányuló keresetben a felperes valamely jog vagy jogviszony fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapítását kéri a bíróságtól. A megállapítási kereset indításának két együttes (konjunktív) feltétele van: az alperessel szembeni jogvédelem szükségessége, valamint a teljesítés követelésének a kizártsága.

[36] Rögzíti az ítéltábla, hogy a Pp. 172. § (3) bekezdése értelmében a bíróság a megállapítási kereset törvényes feltételeinek fennállását hivatalból vizsgálja. A másodfokú bíróságnak – nem sui generis megállapítási kereset érvényesítése esetén – hivatalból, a fellebbezés tartalma által meghatározott felülbírálati jogkör korlátaitól függetlenül kell vizsgálnia a megállapítási kereseti kérelem törvényes feltételeinek a fennállását (BH2024. 13.).

[37] Az ítéltábla a fellebbezés elbírálása kapcsán elsődlegesen a felpereseknek a jogvédelmüket megalapozó hivatkozásából, a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjából indult ki, amelynek értelmében az ajánlatkérő az eljárást megindító felhívásban előírhatja, hogy az eljárásban nem lehet ajánlattevő, részvételre jelentkező, alvállalkozó, aki korábbi közbeszerzési eljárás alapján vállalt szerződéses kötelezettségét az elmúlt három évben súlyosan megszegte és ez az említett korábbi szerződés felmondásához vagy elálláshoz, kártérítés követeléséhez vagy a szerződés alapján alkalmazható egyéb szankció érvényesítéséhez vezetett. Hasonló tényállási elemeket tartalmaz a Kbt. 142. § (5) bekezdése az alperes bejelentési kötelezettsége kapcsán. A hivatkozott jogszabályok tekintetében annyiban helyes a felperesek fellebbezési érvelése, hogy azok több önálló tényállási elemet tartalmaznak az alperesi bejelentés és a közbeszerzésekből való kizárás feltételeként, azonban a kötelező alperesi bejelentés és a kizárás alapjául szolgáló valamennyi tényállási elem tekintetében annak van kiemelt jelentősége, hogy azok eredője, alapja az ajánlattevő szerződésszegése, amely a megjelölt jogkövetkezmények (felmondás, elállás, kártérítés,

egyéb szankció) alkalmazásához vezethet. Ennélfogva az ajánlattevő kizárásánál nem pusztán annak van jelentősége, hogy vele szemben a korábbi közbeszerzési eljárás alapján létrejött szerződést felmondták, hanem annak, hogy a felmondás, vagy a vele szemben alkalmazott egyéb szankció (kötér) az ajánlattevő szerződésszegésén alapult. A fentiek értelmében – a fellebbezésben kifejtettektől eltérően – a felperesi jogvédelmet nem a felmondás jogellenességének megállapítása alapozza meg, hanem ekörben alapvetően a felperesi szerződésszegés vizsgálata az elsődleges, hiszen az a szerződésszegésre alapított jogkövetkezmények (kötér, felmondás) érvényesítésének és a közbeszerzési eljárásból való kizárásnak a megalapozatlanságát eredményezheti.

[38] Nem vitásan az alperes a Fővárosi Törvényszék előtt 11.G.40.826/2023. számon folyó perben a felperesek mint ajánlattevők szerződésszegésére (hibás teljesítés és késedelem) alapítottan egyéb szankciót, a szerződés alapján járó kötbérigényt érvényesít. A felpereseknek a Kbt. 63. § (1) bekezdés c) pontjára alapított jogvédelmi igénye (a közbeszerzési eljárásokból való kizárással szembeni védelem) az alperes által indított perben írásbeli ellenkérelemként előterjesztett érdemi védekezéssel biztosítható, hiszen az alperes által állított felperesi szerződésszegés vitatása, és ez alapján lefolytatott bizonyítás a szerződésszegés bizonyíthatatlanságának/fenn nem állásának megállapítását eredményezheti, amely egyben a

közbeszerzési eljárásokból való kizárás jogszabályi feltételei fennállásának hiányát is jelenti. A fentiek értelmében a felperesek alperessel szembeni jogvédelme jelen perben nem indokolt, ahogyan azt az elsőfokú bíróság is megállapította.

[39] Az sem vitás, hogy a másik perben a felperesek viszontkeresetet terjesztettek elő, amelyben – az 500.000 – 500.000 forint sérelemdíjon felül – 47.436.938 forintot kártérítés, az I. rendű felperes 18.562.500 forintot, a II. rendű felperes 6.187.500 forintot teljesítési biztosíték visszaadása, továbbá az I. rendű felperes 29.029.000 forintot, a II. rendű felperes 43.255.000 forintot elmaradt haszon címén követel az alperestől, amelynek körében az érvényesített jogot elsődlegesen a Ptk. 6:278. § (2) bekezdésében jelölték meg, és kifejtették az alperesi felmondás alapos okának hiányát. Mindebből következően rögzíthető, hogy a felperesek által állítottan alapos ok nélkül gyakorolt (jogellenes) felmondás tekintetében nem kizárt az alperesi teljesítés követelése, ezért a megállapítási kereset további konjunktív feltétele sem áll fenn, ahogyan arra az elsőfokú bíróság is utalt.

[40] Megalapozatlanul hivatkozik a felperes a Pp. 346. § (5) bekezdésének a sérelmére, mivel az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének eleget tett, hiszen rögzítette a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható tényállást, és részletesen levezette az abból levont jogi következtetéseit. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolása kiterjedjen az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre, de nem kell kiterjednie minden egyes részletre. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettsége (Kúria Pfv.V.21.265/2022/8.). Ugyanakkor a fentiek értelmében a felperesek által hivatkozott Döntőbizottsági határozat a bíróság által levont jogi következtetések körében nem bírt relevanciával.

[41] A fentiek szerint a Pp. 172. § (3) bekezdése és a 346. § (5) bekezdése nem sérült, az elsőfokú bíróság eljárása során nem történt olyan eljárási szabályszegés, amely az ügy érdemi eldöntésére kihatott, ennek megfelelően a Pp. 381. § értelmében az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése nem indokolt.

[42] Minderre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján – a fentiekben rögzített kiegészítéssel – helybenhagyta.

[43] A felperesek fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért pervesztesként a Pp. 83. § (1) bekezdésének megfelelően kötelesek az alperes másodfokú perköltségét megtéríteni. Ennek körében az ítéltábla az alperesi jogi képviselő ügyvédi munkadíját a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján 38.100 forintban állapította meg.

[44] A fellebbezési eljárás illetéke az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pontja és a 46. § (1) bekezdése értelmében 48.000 forint, amelyet – mint a megtérítési kötelezettséggel nem érintett perköltséget – a Pp. 83. § (5) bekezdése értelmében a felperesek viselnek. A felperesek az Itv. 80. § (1) bekezdés f) pontja alapján kérhetik a tévesen lerótt 2.452.000 forint fellebbezési eljárási illeték visszatérítését.

Budapest, 2024. május 23.

Dr. Buglyó Gabriella s.k.

a tanács elnöke

Dr. Sági Zsuzsanna s.k.

előadó bíró

Dr. Benedek Szabolcs s.k.

bíró